

ПРОБЛЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ВИНОГРАДАРСЬКО–ВИНОРОБНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО СОТ

*Г.М.Кулешова, кандидат економічних наук
Миколаївський державний аграрний університет*

У статті відображаються шляхи підвищення якості винограду і винопродукції шляхом запровадження світових стандартів на свіжий виноград, розробкою сертифікатів на саджанці, введення світової класифікації на вино.

В статті отображены пути повышения качества винограда и винопродукции путем внедрения международных стандартов на виноград в свежем виде, разработки сертификатов соответствия на саженцы, введения международной классификации на вино.

Постановка проблеми. В сучасних ринкових умовах розвитку агропромислового комплексу важлива роль відведена питанням формування якості продукції (в тому числі виноградарства і виноробства) від етапу її виготовлення до надходження до споживача. Високого рівня якості можливо досягти шляхом державного регулювання агропромислового виробництва. Основним механізмом такого керування є діяльність Державного комітету зі стандартизації в Україні. Проблема встановлення нормативів на продукцію, процеси та послуги та відповідність цих норм світовим стандартам є дуже актуальною. Особливо ці питання гостро постали у період направленості політики держави до світового співтовариства.

Постановка завдання. Перед виробниками продукції (винограду свіжого, соків, вина, виноматеріалів, коньячних виробів та інше) постало основне завдання — досягти найвищого рівня якості, за рахунок поліпшення сортового складу (його стандартизації), реставрації старих насаджень (їх сертифікації), покращення технології і організації виробництва. Економічні аспекти якості винограду і виноробної продукції розглянуто у працях Бузні А.М., Валуйко Г.Г., Власова В.В., Гульчака А.Б., Домарецького В.А., Ляного О.Д., Макаренка П.П., Пеляха М.О., Рибінцева В.О., Фуркевича В.А., Червен Е.В., Червена І.І. та інших. Проблеми

стандартизації, а відповідно і сертифікації, хвилюють багатьох науковців. Вони детально вивчають питання якості продукції і розробляють нормативи на виготовлення продукції виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК. Дослідники дотримуються думки, що якісне виноградарство і виноробство вимагає великих витрат на придбання спеціальних сортів винограду, на їх закладання, вирощування і переробку. Зрозуміло, що їх власники самостійно в сучасних скрутних економічних умовах частіше за все не в змозі фінансувати таку капіталоємну галузь виробництва. Тому повинна існувати допомога з боку держави, як основного інвестора, або з боку потенційних іноземних інвесторів.

Результати. Основним документом, що підтверджує якість продукції, на сьогодні виступає сертифікат відповідності. Результатом його отримання є процес проведення обов'язкової і добровільної сертифікації. У країнах-учасниках СОТ поширено практику добровільної сертифікації, відповідно до якої підприємства, щоб переконати покупця у необхідності придбання своєї продукції, сертифікуються самостійно за власним бажанням і вказують, у кого з авторитетних сертифікаторів пройшли перевірку.

Не завжди національні стандарти відповідають світовим нормам. Існує проблема, яка заважає вітчизняним товаровиробникам виходити на світові ринки. Невідповідність нашої продукції вимогам зарубіжних країн ускладнює можливість вільно реалізовувати продукцію за кордон. Це стосується винограду, і в основному винопродукції (коньяків, вин, шампанських тощо).

На нашу думку, доцільно визначати роль винограду і виноробної продукції на макроекономічному рівні. Оцінка конкурентоспроможності продукції на світовому рівні повинна проводитись за допомогою порівняння якості власної продукції з товаром-еталоном. У виноградарстві і виноробстві за еталон слід приймати нормативні значення якості, які обґрунтовані в нормативних документах стандартизації.

Згідно з національними державними стандартами ДСТУ 2366 – 94 “Виноград свіжий технічний” показниками якості є: цукристість, кислотність та ін. В Україні на сьогодні існує єдиний

нормативний документ, який регулює якість виготовленого винограду і вина – ДСТУ. Але його сутність не містить досконалої класифікації вин (рис.1), що знижує цінність вина на зарубіжних ринках.

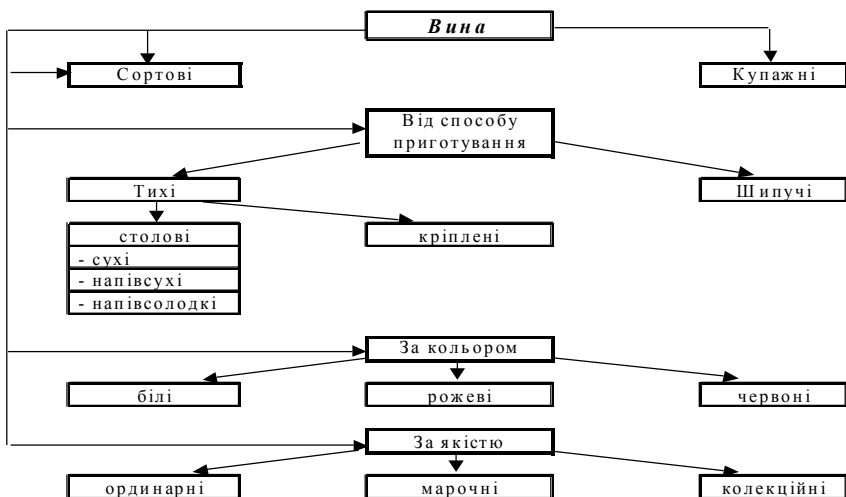

Рис.1. Схема класифікації українських вин

Класифікація вин є одним з найважливих і принципових питань виноробства. Це основа всієї нормативної і технологічної документації і ключовим розділом правил виробництва тихих, ігристих вин і шампанського, стандартів на основні види виноробної продукції, технічних умов і технологічних інструкцій [1].

Деякі вчені вважають, що сучасна класифікація вин увібрала в себе все найкраще з існуючої класифікації продукції. В ній збережені всі традиційні типи вин і їх особливості, що збільшує творчі можливості у виноробстві, створює передумови для нових типів і марок вин, відповідає вимогам ринкової економіки, яка впливає на розвиток конкурентних відносин між виробниками вин, в більшості ускладнює можливість їх фальсифікації [2]. Це ще раз доводить про потребу тільки удосконалення класифікації вин згідно вимогами світового співтовариства.

Поряд з цим, сучасна система стандартів не вимагає сертифікації виноматеріалів і підприємства самостійно за власним бажанням повинні розробляти сертифікат відповідності. Контроль за якістю продукції обов'язково має бути на всіх етапах виготовлення продукції.

В умовах жорсткої конкуренції аграрні підприємства, що займаються переробкою технічного винограду, йдуть до того, що необхідно виробляти вино, яке відповідає саме обраній агрокліматичній зоні (як у провінціях Франції, Іспанії, Італії та інших країнах, де кожен вид продукції захищається від підробки та фальсифікації). До того ж, встановлено певні нормативи на сировину для виготовлення високоякісних виноматеріалів. Такий виноград повинен отримуватись з європейських сортів. В Україні в основному переважно вирощуються гібридні сорти, які відповідають наявним природно-кліматичним умовам. Це також є великою перешкодою для входження України у світову організацію торгівлі.

Тому назріла нагальна потреба у виробленні єдиної технологічної політики виробництва посадкового матеріалу щодо забезпечення контролю за технологією й реалізацією саджанців. Виробництво посадкового матеріалу на найближчі 8-10 років має бути спрямоване на одержання, з одного боку, елітних і, з другого — сертифікованих саджанців.

Крім того, впровадження й виробництво саджанців високих категорій якості дасть змогу одержувати стійкі врожаї винограду, знизити собівартість продукції і підвищити економічну ефективність галузі [3]. Значне зростання виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції і продуктів харчування (в тому числі винограду і винопродукції), як вказують Лайко П.А., Бабієнко М.Ф., Бузовський Є.А. та Іщенко Т.Д., можливе за таких обставин, якщо: протягом кількох років сформувані ефективну систему підтримки українського аграрного виробника відповідно до вимог СОТ і ЄС; гармонізувати національні стандарти сільськогосподарської продукції зі стандартами найбільш розвинених країн світу; розробити і впровадити спеціальну національну програму кредитування високоякісної агропромислової продукції [4].

Процес переведення виноградарства України на сертифіковану основу — процес тривалий, але вкрай необхідний, якщо мова йде про створення могутнього сировинного потенціалу і конкурентоспроможної виноробної продукції. Законодавчо необхідно встановити обов'язкову експертизу проекту закладення чи реконструкції винограднику фахівцями наукової установи перед реалізацією і фінансуванням цього проекту [3].

Вчені Інституту вина і винограду “Магарач” пропонують створити комп'ютерний банк даних “Виноград України”. Його створення і розробка відповідного програмного забезпечення дадуть змогу науково обґрунтовано розмістити виноградники в найсприятливіших для них ґрунтово-кліматичних умовах, обґрунтувати спеціалізацію регіонів на вирощуванні певних сортів, вибрати найкращі способи його обробки. Передбачається виділити унікальні зони виробництва винограду контрольованої якості і розробити систему оцінки земель під виноградниками [5].

Висновки. Для успішної інтеграції України до світового співтовариства слід приділити значну увагу розвитку і формуванню конкурентоспроможності виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК. Цього можливо досягти шляхом перегляду національних стандартів на виноград (як сировину), обов'язкової сертифікації саджанців і винопродукції, удосконалення класифікації вин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фуркевич В.А. Ключевая основа виноделия // Сад, виноград і вино України.- 2004. — № 5-6. — С. 32-37.
2. Валушко Г.Г., Домарецький В.А., Загоруйко В.О., Технологія вина. — К.: Центр учебної літератури, 2003. — 604 с.
3. Власов В., Хилько В. Сертифіковані саджанці — основа продуктивності майбутніх виноградників// Пропозиція. — 2002. — №11. — С.48.
4. Лайко П.А., Бабієнко М.Ф., Бузовський Є.А., Іщенко Т.Д. Якість сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, як вирішальна складова продовольчої безпеки//Економіка АПК. — 2005. — №1. — С.12-21.
5. Гульчак А.Б., Подгорная Д.Н. и др. Воспроизводство виноградников в условиях перехода к рыночной экономике // Виноградарство і виноробство. — 1998. — Вип. 39. — С. 3 — 1.